

Великий Незнайомець

Уривки з проповіді святого
Хосемарії Ескріва сказаної 25
червня 1969 року, в день
Зішестя Духа Святого

28.05.2023

**Розповідаючи про події
П'ятидесятниці, коли Святий Дух
під видом вогняних язиків
зійшов на учнів Христа, Діяння
Апостолів дають нам
можливість стати свідками
великого прояву сили Божої, яка
вказує нам на початок шляху**

**Церкви між народами.
Перемога, яку Христос Своїм
послухом, Хресною жертвою і
Воскресінням здобув над смертю
і гріхом, відкрилася в своїй
повній божественній ясності.**

Учні, які вже були свідками слави
Воскреслого, зараз досвідчили в
глибині душі силу Духа Святого: їх
розум і серця відкрилися новому
світлу. Вони слідували за Христом
і приймали з вірою Його вчення,
але не завжди їм вдавалося
проникнути у весь його зміст.
Потрібно було, щоб прийшов Дух
Істини, який наводить на всю
правду[1]. Апостоли знали, що
тільки в Ісусі можуть знайти
слова життя вічного, були готові
слідувати за Ним і покласти за
Нього свою душу, але поки ще
були слабкі. І коли настав час
випробувань, вони втікли,
залишивши Його на самоті. Вже
все це минуло, бо в день

П'ятидесятниці Святий Дух, Який є Духом міцності, зміцнив їх, зробив їх впевненими і сміливими. Слова Апостолів лунають сильно і ясно на вулицях і площах Єрусалиму.

Чоловіки і жінки, що прийшли в місто з різних регіонів, слухають їх із подивом. *Як же воно, що кожний з нас чує нашу рідну мову: партяни, мідяни, еламії, і мешканці Месопотамії, Юдеї і Каппадокії, Понту й Азії, Фригії і Памфілії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Кирени, римляни, що тут перебувають, юдеї і прозеліти, крітяни й араби - ми чуємо їх, як вони нашими мовами проголошують величні діла Божі?* [2] Ці чудеса, що відбуваються у всіх перед очима, змушують уважно слухати проповідь апостолів. Той самий Дух Святий, який діяв в учнях Господніх, зараз торкнувся також сердець

слухаючих їх слово і привадить їх до віри.

Святий Лука розповідає нам, що після того, як Святий Петро говорив до них, проголошуючи Воскресіння Христове, багато з оточуючих його людей наблизилися до нього, запитуючи: *«Що нам робити, мужі брати?»* Петро ж відповідав їм: *«Покайтесь, і нехай кожний з вас охреститься в ім'я Ісуса Христа на відпущення гріхів ваших, і ви приймете дар Святого Духа»*. І того дня приєдналося до Церкви, завершує священне писання, близько трьох тисяч чоловік.[3]

Урочисте зішестя Духа Святого в день П'ятидесятниці - не єдина у своєму роді подія. Навряд чи знайдеться хоч одна сторінка в Діяннях Святих Апостолів, на якій би не йшлося про Його дію, про те, як Він провадить першу

християнську громаду, надихає її життя і справи: Він надихає проповідь Святого Петра[4], стверджує учнів у вірі[5], благословляє Своєю присутністю заклики, звернені до язичників[6], посилає Савла і Варнаву в далекі землі, для відкриття нових шляхів Церкви Христової[7]. Словом, Його присутність і дія панують у всьому.

Актуальність П'ятидесятниці

Ця глибока реальність, яку відкриває нам Святе Письмо не є простим спогадом з минулого, золотою епохою Церкви, забутою історією. Ні, не зважаючи на гріхи і слабкості кожного з нас, вона є діясністю сьогоденної Церкви і Церкви в усі часи. *І проситиму Отця, і дасть вам іншого Утішителя, щоб з вами був повіки* [8], сказав Господь Своїм учням. Ісус дотримав обіцянку: воскрес,

вознісся на Небеса і в єднанні з предвічним Отцем послав нам Святого Духа, щоб нас освячував і дарував нам життя.

Сила і міць Бога освітлюють лик землі. Святий Дух продовжує підтримувати Церкву Христову, щоб вона завжди і у всьому була піднятим знаменем для язичників, яке сповіщає людству про милість і любов Божу[9].

Незважаючи на нашу обмеженість, ми можемо з довірою і радістю дивитися на небо, адже Бог нас любить і звільняє нас від наших гріхів. Присутність і дія Святого Духа в Церкві є запорукою і передчуттям вічного блаженства - тієї радості і миру, які пропонує нам Бог.

Подібно першим християнам, які наближалися до Петра, ми теж отримали таїнство Хрещення, в якому Бог, наш Отець, взяв нас під

Свою опіку, ввів в життя Христа і послав нам Святого Духа. Господь, говорить нам Святе Письмо, *Він спас нас купіллею відродження і відновленням Святого Духа, якого вилив на нас щедро через Ісуса Христа, нашого Спаси, щоб ми, оправдані його благодаттю, стали згідно з надією спадкоємцями життя вічного.*

[10]

Досвід нашої слабкості, наших помилок, скорботне видовище малодушності і скнарості деяких людей, що називають себе християнами, удаваний провал чи відступ деяких апостольських підприємств, - всі ці наслідки гріха і людської обмеженості, - можуть, тим не менш, стати випробуванням для нашої віри, спокусливим приводом для питання: так де ж сила і міць Божа? Прийшов час реагувати, жити ще чистішим і

енергійнішим способом нашу надію, і таким чином укріпляти нашу вірність.

Дозвольте мені розповісти вам про подію з мого власного життя, яка відбулася багато років тому. Одного разу мій друг - людина з добрим серцем, але невіруюча, - сказав мені, вказуючи на глобус: "Поглянь: від півночі і до півдня, від заходу до сходу" ... - "І що ж я повинен побачити?" - Запитав я його. - "Провал Христа. Скільки століть Він намагався вкласти Своє вчення в життя людей - і ось результат ". Спершу я засмутився: справді, прикро бачити, що багато ще тих, хто не знає Господа, а з тих, хто Його знає, знову ж таки, багато хто живе так, немов вони Його не знають.

Але це враження тривало лише коротку мить, поступившись місцем любові і вдячності, тому

що Ісус хотів, щоб кожен з людей став вільним співробітником Його спасенного служіння. Ні, це не провал. Життя і вчення Христа постійно діють в світі.

Відкуплення, вчинене Ісусом є достатнім і навіть надмірним.

Адже Бог хоче мати не рабів, а дітей, Він поважає нашу свободу. Справа спасіння триває - і ми в ній беремо участь: Христос хоче, згідно сильних слів апостола Павла, *щоб ми доповнювали в нашій плоті, в нашому житті, те чого бракує скорботам Христовим* "pro Corpore eius, quod est Ecclesia", для Його тіла, бо воно є Церква[11].

Воно того варте, варто ризикувати своїм життям і віддавати себе без залишку у відповідь на Його довіру і любов. І головне - варто прийняти всерйоз нашу християнську віру. Читаючи

Апостольський символ віри, ми сповідуємо, що віруємо в Бога, Отця Всемогутнього, в Ісуса Христа, Сина Божого, Який помер і воскрес, і в Духа Святого, Господа Живоворного. Сповідуємо, що Церква, Єдина і Свята, Вселенська й Апостольська, є Тілом Христовим, яке провадить Дух Святий. Ми радіємо відпущенню гріхів і надії на майбутнє воскресіння. Але чи проникають ці істини в глибину наших сердець? Не залишаються вони лише на рівні наших вуст? Божественна звістка П'ятидесятниці, звістка перемоги, радості і миру, повинна бути непохитною основою способу мислення, життя і дій будь-якого християнина.

Сила Божа і людська слабкість

130 *Non est abbreviata manus Domini, рука Господня не*

закоротка, щоб рятувати[12] Бог сьогодні такий же всемогутній, як і в минулі часи. Його любов до людей не стала менш істинною. Наша віра вчить нас, що все творіння, всі рухи землі і світил, всі чесні діяння людські - все від Бога ісходить і до Бога повертається.

Дія Духа Святого може пройти непоміченою, бо Господь не відкриває нам Свої задуми, а гріх людський часто затуманює і приховує дари Божі від наших очей. Але віра нагадує нам про те, що Господь постійно діє: Він, Який нас створив, зберігає нас в бутті; Він, Своєю благодаттю, визволяє все творіння від рабства тління, і дає нам свободу слави дітей Божих[13].

Тому, відповідно до християнської традиції нашою відповіддю на реальність Духа Святого має бути

послух. Бути чуйними до того, що Дух Божий творить навколо нас і в нас самих: до дарів, якими Він наділяє нас, до рухів та постанов, до яких Він спонукає, до почуттів і рішень, які Він збуджує в наших серцях. Святий Дух чинить в світі діла Божі. Він, за словами Літургійного гімну, Податель милостей, Світло сердець, Гість душі, Відпочинок в праці, Втіха в сльозах. Без Його допомоги в людині не може бути нічого чистого і цінного, бо тільки Він очищає від бруду, лікує рани, запалює холодне, випрямляє криве і приводить людей до пристані спасіння, до вічного блаженства[14].

Наша віра в Святого Духа повинна бути повною і досконалою: це не туманне вірування в те, що Він присутній у світі, але вдячне прийняття знаків і реальних явищ, з якими особливим чином

пов'язана Його сила. Коли прийде Дух істини, сповістив Ісус, *прославить Він мене, бо з мого візьме і звістить вам*^[15]. Святий Дух посланий Христом, щоб здійснювати в нас освячення, заслужене Ним заради нас на землі.

Тому віра в Святого Духа неможлива, якщо немає віри в Христа, в Його вчення, в Його Таїнства, в Його Церкву. Той не діє відповідно до християнської віри і не вірує в Святого Духа, хто не любить Церкву, не довіряє їй, але лише вказує на слабкості і недосконалості її представників, хто судить її ззовні і не здатний відчувати себе її сином. Я думаю, що дія Божественного Утішителя має бути особливо рясна і важлива під час Літургії, коли священник відновлює Хресну Жертву на вівтарі.

131 Але великі скарби благодаті Божої християни носять в глиняних посудинах[16]. Бог довірив Свої дари крихкій і слабкій людській свободі. Наша похіть, наша гординя, наша любов до комфорту іноді відмовляються від Його підтримки - і врешті-решт ми впадаємо в гріх. Дуже часто в останні десятиліття, читаючи Апостольський символ віри і сповідуючи божественне начало Церкви, *Єдиної, Святої, Вселенської і Апостольської*, я додаю: "незважаючи ні на що". Коли я говорю про цю свою звичку і чую запитання: "що ви маєте на увазі?", То відповідаю завжди однаково: "гріхи - мої і ваші".

Все це правда, але ніяк не дає нам право судити Церкву по-людськи, без віри, думаючи тільки про особисті якості та недоліки кількох кліриків або окремих мирян. Судячи так, ми

розміркуємо поверхнево. Головне в Церкві - не те, як ми, люди, відповідаємо на благодать Божу, а те, як діє Бог. Церква - це Христос, Який присутній посеред нас. Бог, Який йде до людства, щоб врятувати його, закликаючи нас Своїм Одкровенням, освячуючи нас Своєю благодаттю, підтримуючи нас Своєю постійною допомогою в малих і великих боях повсякденного життя.

Може статися так, що ми сумніваємося в інших людях і, у всякому разі, кожен з нас зобов'язаний сумніватися в собі самому, коронуючи свій день глибоким і щирим актом покаяння. Але ми не маємо права сумніватися в Бозі. Не вірити в божественне походження Церкви, у рятівну дієвість її проповіді і Таїнств - це значить не вірити в Бога і в зішестя Святого Духа.

До того, як Христос був розіп'ятий, не було і примирення, - пише Святий Іоанн Златоустий. - А як не було примирення, то і Дух Святий не був посланий.

Відсутність Святого Духа було знаменням гніву Божого. Зараз, бачачи Його посланим у всій повноті, чи можна сумніватися в примиренні? Але ви не турбуйтеся, якщо вас запитують: "Де ж тепер Святий Дух? Коли творилися чудеса, мертві воскресали і прокажені зцілялися, то можна було говорити про Його присутність. Але як дізнатися тепер, що Він справді тут? "Я покажу вам, що Святий Дух і тепер перебуває посеред нас. Якби не було Святого Духа, то ми не могли б сказати: "Господи Ісусе", бо ніхто не може назвати Ісуса Господом, як тільки Духом Святим (1 Кор 12, 3). Якби не було Святого Духа, то ми не змогли б молитися з вірою. Справді, коли

молимося, говоримо: "Отче наш, що єси на небесах ..." (Мф 6, 9).

Якби не було Святого Духа, то ми не змогли б назвати Бога Отцем. Бо як ми це дізналися б? Апостол вчить нас: "А як ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина свого, який взиває: Авва, Отче!" (Гал 4, 6).

Отже, взиваючи до Бога Отця, згадай, що вселив в твою душу цю молитву Дух Святий. Якби не було Святого Духа, то не було б у Церкві жодного слова мудрості та знання, бо сказано: "дається духом слово мудрості" (1 Кор 12,8). Якщо б не було Святого Духа, то не було б і Церкви. Але якщо Церква існує, то напевно є і Святий Дух[17].

Наголошую, що за межами людських слабкостей Церква є знаком і, певним чином, є загальним Таїнством Божої присутності в світі (але не в тому

сенсі, в якому визначалася догматично сутність семи Таїнств Нового Завіту). Бути християнином означає бути відродженим Богом і посланим до людей, щоб сповістити їм спасіння. Якби наша проповідь була хороброю, а наша віра живою і сильною, то ми бачили б, що навколо постійно відбуваються чудеса, подібні чудесам апостольських часів.

І в наші дні прозрівають сліпі, які вже втратили здатність бачити небо і споглядати діла Божі.

Встають і ходять розслаблені, які були скуті своїми пристрастями і вже не могли любити.

Повертається слух глухим, які не хотіли чути про Бога. Говорять німі, чия мова була пов'язана відмовою визнати свої падіння.

Воскресають мертві, життя яких було вбите гріхом. Ми знову і знову стаємо свідками того, що

*Божє Слово живе та діяльне,
гостріше від усякого меча
двосічного[18]. І подібно першим
християнам, ми радіємо, бачачи
силу Святого Духа і Його дію в
розумах і волях Своїх творінь.*

[1] Ін 16, 12-13.

[2] Діян 2, 9-11.

[3] Діян 2, 37-41.

[4] Діян 4,8.

[5] Діян 4, 31.

[6] Діян 10, 44-47.

[7] Діян 13, 2-4.

[8] Ін 14, 16.

[9] Іс 11, 12.

[10] Тит 13, 5-7.

[11] Кол 1, 24.

[12] Іс 59, 1.

[13] Рим 8, 21.

[14] Прийди Дух Святий
(секієнція).

[15] Ін 16, 14.

[16] 2 Кор 4, 7.

[17] S. Juan Crisostomo, Sermones
panegyrici in solemnidades D. N.
Iesu Christi, hom. 1, Da Sncta
Pentecoste, n. 3-4 (PG 50, 457).

[18] Євр 4, 12.